

JUAN ANTONIO MOGEL ETA URKITZA, BERE BIZITZA
TA LANAK. *Juan San Martin*. Euskaltzaindia'ren ardurapean.
Itxaropena Argitaldaria, Zarautz, 1959.

Ona emen igaz Eibar'en egindako Euskaltzaleen Biltzarren ondore atsegin bat. Billera aiek Juan Antonio Mogel Eibar'ko seme argiari eskeñiak ziren ezkerro, bidezko asmoa zen euskal-idazle areu bizitza eta lanak euskal-liburu batean aztertzea. Bidezko asmo ori beste eibartar erne batek burutu du, Juan San Martin'ek, emen aurkezten dudan berrogeitamar orrialdeko liburu polit onetan.

Liburu ori "arrapataka batean" prestatu zuela dio egilleak itzaurrean. Eztu ezagun, iñondik ere. Liburua, bere laburrean, orrelako lanak egin bear diren bezalaxe egiña dago, eta ezta ori gutxi esatea gure artean. Ezta egillea nekearen igesi ibilli, bear zuen iturrietara jo du berri-billa eta eztu irakurri bear zuen paperik, zaarrik naiz berririk, azertu gabe utzi. Bildu dituen berriak, gaiñera, argi eta garbi azalduak daude.

Ona ikutzen dituen gaiak: Mogel'en bizitza, Mogel euskalari, Mogel euskal-idazle eta Mogel'en eta Mogel'ekiko bibliografia. Nai duenak badu, beraz, gaurgero euskaldun andi orren berri jakiteko bide erraz eta erosoia, San Martin'i eskerrak.

ZIRIKADAK (IPUIN BARREGARRIDUN LIBURUA). *Juan San Martin*. Kuliska sorta, 35-36'gn. zenbakiak. Itxaropena Argitaldaria, Zarautz'en, 1960.

Bizi dena agertzen omen da eta orixe gertatu zaigu euskal-soroan eibartarrekin eta ingurukoekin. Luzaroan eduki ditugu baztertuak, aien izkerari irri eta burla genbiltzala, arrazoizko oiñarririk gabe gaiñera. Geren buruari begiratzen bagenio aurrenik, ez giñake, noski, orren erraz arrika asiko. Utsik gabeko euskera non aurki? Beterri aldeko eta erdi-nafarron aotan ez, beifñipein.

Zirikadak Jon Etxaide'k moldatu zuen *Pernando Plaentxiata-rra*-ren anaia da, baiña ez anaia bixkia. Plaentxia'ko, Eibar'ko eta

inguruko errietako jendeen ipuiak —gertatuak edo asmatuak— eta ateraldiak aurkezten zaizkigu liburu onetan ere, baiña bere xaltzan: bertako izkeran, alegia. Jokabide onek baditu bere alderdi onak eta ez ain onak, San Martin'ek itzaurren esaten digun bezala. Batez beste edo oro ar, ordea, etzait batere gaizki iruditzen San Martin'ek artu duen bidea. Literatura-mota oni eztio kalterik egiten eta bai onik aski berez dagokion gisan maneatuak agertzeak. Atsegiñago izango dira orrela ipuiak askoren aorako, eta ez Deba ibaiaren ingurukoenerako bakarrik.

Ipuiak berak nolakoak diren zerorrek ikusi bear duzu, irakurle. Etzera erraz damatuko, orixe alde z aurretik esan dizazuket, liburu au erosteaz. Eztira guztiak, noski, malla batean ipintzekoak, baiña guztiak dira bihiak, egokiak eta aisa baiño aisago irakurtzen diren orietakoak. Batzuek, berriz, eta ez gutxi, bere laburrean eta zorrotzean, gain-gaiñekoak. Txapela, makilla naiz kopa eskeiñiko balu iñork euskal-“unorearen” sari, egin diteke orain, San Martin'i eskerak, elitzakeala Eibar-Plaentxietatik urruti geldituko.

Ipuien gatzak eta egillearen prestaeraren alde bear bezala mintzatu bear banu, enuke berealakoan bukatuko. Utsen kontua, berriz, laster egingo dut, ezpaitiot liburuari bat besterik arkitzen: bein edo bestetan ageri den *s* eta *z*-rekiko naastea. Badakit an ongi bereizten ezti-tuztena, baiña obe litzake, alaz guztiz ere, bereizkuntza ori izkribue-tan aalik zuzenen gordetzea, erderaz *b* eta *v*-rekin edo egiten den antzera.

SANTU BIZITZAK, EGUNEAN EGUNEANGO. *Aita Man-sidor*, S. I. Bigarren xorta: Orrilla, Garagarrilla, Uztailla, Dagonilla. Yesu'ren Biotzaren Deya, Bilbo'n, 1959.

Ingaz eman nuen aldizkari onexetan (97'gn. orrialdean) idazlan Jarri eta eder onen leenbiziko zatiaren berri. Arestian agertu da, irakurle gosea zai eduki gabe, bigarrena: 559 orrialde dituen liburu mardula.

Eztio bigarren onek batere zorrik leenbizikoari, eta esana dago orrenbestez esan bear zen guztia. Jainkoari nai dakiola irugarren eta